

ש'ארן ס'ן 144 - 144
פ'ר יח'ל ס'ר'ון
מ'ה ז'ה ס'ר'ון?

בס"ד

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך
קיץ תשס"ט

What is a "Covenant"? (שיעור 144) Archaeology and Avodat Hashem

Rabbi Dr. Joshua Berman – Bar-Ilan University

בראשית פרק לא
(מד) ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך:
(מה) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה:
(נ) אם תענה את בנותי ואם תקח נשים על בנותי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך:
(נא) ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך:
(נב) עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה:

מלכים א פרק טו
(יח) ויקח אסא את כל הכסף והזהב הנותרים באוצרות בית יקוק ואת אוצרות בית <מלך> המלך ויתנם ביד עבדיו וישלחם המלך אסא אל בן הדד בן טברמן בן חזיון מלך ארם הישב בדמשק לאמר:
(יט) ברית ביני ובינך בין אבי ובין אביך הנה שלחתי לך שחד כסף וזהב לך הפרה את בריתך את בעשא מלך ישראל ויעלה מעלי:
(כ) וישמע בן הדד אל המלך אסא וישלח את שרי החילים אשר לו על ערי ישראל ויהי את עיון ואת דן ואת אבל בית מעכה ואת כל כנרות על כל ארץ נפתלי:

שמות פרק כ
(א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר: ס
(ב) אנכי יקוק אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני:
(ג) לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ:
(ד) לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יקוק אלהיך אל קנא פקד עון אבת על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי:
(ה) ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: ס

El-Amarna letter 138:71-73 – From the King of Byblos to the King of Egypt

“Behold the city! Half of it loves the sons of ‘Abd-Asir-ta [who fostered the rebellion] half of it (loves) my lord.”

מלכים א פרק ה
(טו) וישלח חירם מלך צור את עבדיו אל שלמה כי שמע כי אתו משחו למלך תחת אביהו כי אהב היה חירם לדוד כל הימים: ס

שמות פרק יט פסוק ה
ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ:

שמות פרק כה פסוק כא
ונתת את הכפרת על הארן מלמעלה ואל הארן תתן את העדת אשר אמן אליך:

Treaty between Muwattalli II of Hatti and Talmi-Sharrumma of Aleppo §2

My father... made a treaty tablet for Talmi-Sharrumma, King of Aleppo, but the tablet has been stolen. I, the Great King, have written another tablet [for him], have sealed it with my seal, and have given it to him.

שמות פרק לד

(יג) ויאמר יקוק אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשנים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת: (ד) ויפסל שני לחת אבנים כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יקוק אתו ויקח בידו שני לחת אבנים:

דברים פרק ד

(כו) העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכו ימים עליה כי השמד תשמדון:

ישעיהו פרק א

(יג) חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלם בימי עזיהו יותם אחז וחזקיהו מלכי יהודה: (ב) שמעו שמים והאזיני ארץ כי יקוק דבר בגנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי:

Treaty between Tudhaliya II of Hatti and Sunashshura of Kizzuwatna §9

Sunashshura must come before his majesty and look upon the face of his majesty. As soon as he comes before his majesty, the noblemen of his majesty [will rise] from their seats. No one will remain seated above him .

בראשית פרק מג

(ג) ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד בגו האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם:

שמות פרק י

(כח) ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תסוף ראות פני כי ביום ראתך פני תמות: (כט) ויאמר משה כן דברת לא אסף עוד ראות פניך: פ

Treaty between Muwattalli II of Hatti and Alaksandu of Wilusa §16

“Furthermore, this tablet which I have made for you, Alaksandu, shall be read out before you three times yearly, and you, Alaksandu, shall know it.”

שמות פרק כד

(ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי יקוק ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר יקוק נעשה: (ד) ויכתב משה את כל דברי יקוק וישכם בבקר ויבן מזבח תחת ההר ושתיים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל: (ה) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עלת ויזבחו זבחים שלמים ליקוק פרים: (ו) ויקח משה חצי הדם וישם באגנת וחצי הדם זרק על המזבח: (ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר יקוק נעשה ונשמע:

דברים פרק לא

(י) ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במעד שנת השמטה בחרג הסכות: (יא) בבוא כל ישראל לראות את פני יקוק אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם: (יב) הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את יקוק אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת: (יג) ויביהם אשר לא דעו ישמעו ולמדו ליראה את יקוק אלהיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה: פ

Today's *shiu*r is derived from J. Berman, *Created Equal: How the Bible Broke with Ancient Political Thought* (Oxford University Press, 2008)

www.createdequalthebook.com